

„Święte Miasto – Jerozolima”

Konsolidacja Izraelitów w jeden naród nie była przypuszczalnie wynikiem wędrówki przez pustynię związanej z objawieniem bożym, lecz wyływała z potrzeby obrony przed Filistynami, którzy zasiedlali kananejskie równiny nadmorskie, podczas, gdy Izraelici zajmowali tereny wyżynne. Zgodnie z tym twórcami Izraela byli nie Abraham i Mojżesz lecz Saul i Dawid. To Saul był przypuszczalnie tym, który zjednoczył pod swoim dowództwem chłopów z gór oraz zorganizował z nich oddziały wojskowe do walki z Filistynami. Ale dopiero Dawidowi udało się pokonać Filistynów, zjednoczyć chłopów z gór z ludem zamieszkującym równiny kananejskie i w ten sposób ustanowić Królestwo Izraela ze stolicą w Jerozolimie w ok. X wieku p.n.e. Dawid zamieszkał w twierdzy, którą nazwał Miastem Dawidowym (2 Sm 5,6-9) i uczynił ją swoją osobistą, narodową i religijną stolicą. Relacja biblijna opowiada nie tylko o podboju Jerozolimy, pokazuje także, że wielki, izraelski król znalazł sposób, by swoją stolicę dzielić ze swoimi dawnymi wrogami. Po podboju Dawida Jebusyci żyli w Jerozolimie ; ich prawo własności było respektowane i otrzymali oni ważne zadania w administrowaniu miastem. Obraz początków Jerozolimy na podstawie cytatów biblijnych przedstawiał się jako „ obfita w wodę , osłonięta wyżyna w górach Judei, która w wyniku sporów politycznych i militarnych rozwinęła się w niepowtarzalny sposób: począwszy od kolonii osiadłych półnomadów aż po centrum polityczne i religijne”. Biblia zawiera również opis ostatniej podróży Jezusa Chrystusa do Jerozolimy. Szkicuje czasy rzymskiego panowania nad Jerozolimą, wewnątrz żydowski spór pomiędzy faryzeuszami i saduceuszami oraz początek rozdziału między chrześcijaństwem i judaizmem. Wyimaginowany spacer prowadzi nas śladami Jezusa na chrześcijańskie miejsca święte wokół i na Górze Oliwnej. Przez następne stulecia pod panowaniem Bizantyjczyków, Omajjadów, krzyżowców, Ajjubidów, Mameluków duchowe znaczenie Jerozolimy wykraczało daleko poza przestrzenne i fizyczne granice miasta. Cztery stulecia osmańskiego panowania w Jerozolimie (lata 1517 – 1917) dobitnie naznaczyły wygląd miasta przez wielość stylów architektonicznych i budowli. Z tego okresu pochodzą mury miejskie – jedna z cech charakterystycznych Jerozolimy. Wiek XIX przenosi Jerozolimę ponownie w centrum europejskich wydarzeń. Potęgi europejskie zaznaczają swoje roszczenia do Świętego Miasta poprzez intensywne plany budowlane. Jerozolima od osady na skraju pustyni stała się ufortyfikowaną stolicą i centrum duchowym. Muzułmański miesiąc postu ramadan od roku 1420 (wg kalendarza muzułmańskiego), ośmiodniowe żydowskie święto światła Chanuka od roku 5760 (wg kalendarza żydowskiego), chrześcijańskie Boże Narodzenie to święta trzech wielkich religii monoteistycznych, które naznaczają życie tego miasta: boskie objawienie Koranu prorokowi Mahometowi, zwycięstwo Machabeuszy nad władcami helleńskimi, które doprowadziło ostatecznie do ukształtowania się świadomości narodowościowej ludu żydowskiego, i narodzenie Chrystusa. Jerozolima – miasto wielu rzeczywistości, w którym egzystują różnorodne często sprzeczne światopoglądy historyczne, religijne i narodowe. Kalejdoskop różnych narodów, religii, języków, dzielnic miejskich i świątyń. Jedno scalone miasto, a jednak pełne napięć i konfliktów. Otwarte miasto pełne wyimaginowanych i rzeczywistych granic – pomiędzy

Wschodem i Zachodem, Arabami i Żydami, pomiędzy wczoraj i dziś. Miasto pomiędzy pustynią i górami, utrzymywane przy życiu dzięki obfitym źródłom wody. Przez Dawida uczynione stolicą zjednoczonych plemion Izraela oraz centrum religijne dzięki wprowadzeniu do niego arki przymierza. Siedem razy zniszczone i osiem razy odbudowane przez Asyryjczyków, Babilończyków, Persów, Greków, Rzymian, Filistyńczyków, Bizantyjczyków, Mameluków, Omajjadów, krzyżowców, Egipcjan, Turków i Brytyjczyków. Jerozolima jest stolicą państwa Izrael; arabscy mieszkańcy Wschodniej Jerozolimy nie są jednak obywatelami tego państwa. Wschodnia Jerozolima stanowi polityczne i urbanistyczne centrum dla otaczającej ją arabskiej ludności, utrzymuje też ścisłe związki z władzami autonomii palestyńskiej. Każdego roku przybywa do Izraela półtora do dwóch milionów turystów, którzy prawie bez wyjątku odwiedzają Jerozolimę. Rzeczywiście poznać i doświadczyć Jerozolimy można tylko wtedy, gdy się „przemierzy” miasto stopami, oczyma i uszami. Kiedy pozna się tę niepowtarzalną atmosferę krętych, wąskich uliczek, kiedy nozdrza czują wszechobecny zapach przypraw i kawy. Kiedy zanurzymy się w kolorowej, wielowarstwowej pajęczynie dźwięków Jerozolimy słychać wówczas głosy ludzkie zmieszane się z odgłosami ulicznego zgiełku, dźwięki mandolin połączone z przeraźliwymi tonami alarmów, szemrzący głos kapryśnego jerozolimskiego wiatru. W starszych, religijnych dzielnicach Jerozolimy modlitwy, strumienie tęsknoty tworzą melancholijny dźwięk. Lżejsze, delikatne melodie marokańskie mieszają się z jemeńskim śpiewem. Nad pagórkowatym krajobrazem wokół Jerozolimy rozbrzmiewa śpiew muezina – muzułmańskiego recytatora modlitw. Tony prastarych, świętych partytur z długimi pauzami - czarnymi dziurami milczenia, które z własną, potężną magnetyczną siłą porywają ku wieczności.

W czasie swojej długiej historii Jerozolima była poddawana wielu stylom, dla których bez wyjątku najważniejszym materiałem budowlanym był kamień. Kamień był od dawna wspólnym mianownikiem dla wszystkich okresów budowlanych od czasów Pierwszej Świątyni. Nowoczesne dzielnice miasta odzwierciedlają wielką różnorodność stylów budowlanych. To, co je jednoczy to ręcznie ciosany jerozolimski kamień, którym obłożone muszą być wszystkie budynki. Historia Jerozolimy zapisana jest w kamieniach i za pomocą kamieni, które opowiadają o znaczeniu trzy tysiącletniego miasta dla historii ludzkiego ducha. Trzy wielkie religie monoteistyczne – judaizm, chrześcijaństwo i islam uważają Jerozolimę za duchowe i religijne centrum. Bezpośrednia bliskość i nieskończony dystans, bliskie pokrewieństwo i wzajemne wykluczanie się – to jest rzeczywistość Jerozolimy. Jerozolimczycy wiedzą, że ich miasto należy nie tylko do nich, lecz ma też szczególne znaczenie dla całego świata. Z tego powodu jakieś początkowo lokalne wydarzenie w Jerozolimie nabiera szybko narodowego i międzynarodowego znaczenia. Służenie Jerozolimie – temu świętemu miejscu jest przywilejem i zaszczytem dla każdego człowieka.

Opracowanie własne Anna Jaśkowska

Wykorzystano „Jerozolima” – pod redakcją Almuth Lessing